

Література

1. Антоновский А.Г., Жигирь Д.С., Риба Н.А., Демченко В.А., Митяй И.С. Современное состояние кормовой базы бычковых Молочного лимана и прилегающей зоны Азовского моря" / Наукові записки Тернопільського науково-педагогічного університету ім. Володимира гнатюка. Серія: Біологія, №4. Спеціальний випуск: Гідроекологія.-2001.- С 163.
2. Болтачов А.Р., Карпова Є.П., Данилюк О.Н. Іхтіофауна побережжя Керченського півострову // Тези 1 Міжнародної іхтіологічної науково-практичної конференції "Сучасні проблеми теоретичної і практичної іхтіології" – Канів: 2008.- С 15.
3. Булахов В.Л., Новіцький Р.О., Пахомов О.Є., Христов О.О. Біологічне різноманіття України. Дніпропетровська область. Круглороти. Риби. / За ред. проф. О.Є. Пахомова. – Д.Видавництво Дніпропетровського ун-ту: 2008.- 304 с.
4. Демченко В.О. Риби охоронних категорій водойм північно-західної частини Азовського моря // Морський екологічний журнал, № 4, 2011.- С 24 - 32.
5. Мовчан Ю.В. Риби України (визначник-довідник) – Київ: 2011 р.- 444 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ РИБОПОСАДКОВОГО МАТЕРІАЛУ В УМОВАХ ЦЮРУПІНСЬКОГО НВРГ ДЛЯ ЗАРИБЛЕННЯ ПОНИЗЗЯ ДНІПРА

Борткевич Л.В.

Херсонський державний аграрний університет

З метою збереження та відтворення рибних запасів України була розроблена "Програма збільшення обсягів вирощування та вилову риби з дніпровських водосховищ та Дніпровсько-Бузького лиману", яка є складовою частиною державної програми охорони Дніпра та схвалена Верховною Радою України.

Кормові ресурси дніпровських водосховищ та пониззя Дніпра забезпечують задовільні умови для нагулу промислових стад рослинодних риб при щорічному вселенні у водойми дволітків індивідуальною масою 130 – 150г. Для інтродукції якісного рибопосадкового матеріалу в необхідній кількості у водойми Дніпра з 1995р. в Україні впроваджують програму "Полікультура" [1,2].

Цюрупинське нерестово - вирощувальне рибне господарство загальною площею 508га було створено з метою вирощування на його базі рибопосадкового матеріалу для зариблення водойм півдня України. Проектна потужність на щорічний випуск у пониззя Дніпра складає 1 млн. екз. дволітків коропа і рослинодних риб.

Перший етап вирощування рибопосадкового матеріалу здійснюється у трьох вирощувальних ставах першого порядку з індивідуальною площею від 64 до 84га (при нормативному показнику 10 – 15га). Глибини вказаних ставів, відповідно, 1,8м; 1,3м; 0,8м (при нормативному показнику 1,3м). Заростання всіх водойм вищою надводною рослинністю у 2010 та 2011 роках дорівнювало максимально допустимому показнику – 10% від площі водного дзеркала. У першому ставу з глибиною 1,8м додатково розвивалась підводна рослинність на 60% площі водного дзеркала.

Вирощування цьоголітків коропа і рослинодних риб проводилось в полікультурі (короп – 40%, рослинодні – 60%), за напівінтенсивною технологією, з витратами гною 1 – 2т/га, аміачної селітри – 100кг/га, підгодівлю коропа зерновими відходами. Витрати кормів у першому ставу були у 2,5 разів більші, ніж у другому та третьому ставах.

У 2010 та 2011 роках у першому ставу з глибиною 1,8м загальна щільність посадки личинок корошових риб на вирощування була у межах 100тис.екз./га, або у 1,5 разів більша, ніж у другому та третьому ставах. В кінці вегетаційних сезонів 2010 та 2011 років у першому ставу були одержані крупні цьоголітки: короп – до 90г завдяки найвищому рівню годівлі, білий амур – до 100г завдяки зануреній підводній рослинності. Середня індивідуальна маса білого, строкатого та гібрида товстолобиків була у межах стандарту. У другому та третьому ставах всі вирощені цьоголітки були стандартні. Загальна рибопродуктивність першого ставу перевищувала 1100кг/га та була у 2,5 та 2,7 разів вища, ніж у другому та третьому ставах, відповідно.

Другий етап вирощування рибопосадкового матеріалу здійснюється у вирощувальних ставах другого порядку з індивідуальною площею від 64 до 124га (при нормативному показнику 50 – 100га) з оптимальними глибинами. Якість водного середовища ставів протягом 2010 та 2011 вегетаційних сезонів була у межах норми і не вплинула на результати. Вирощування дволітків коропа і рослиноідних риб проводилось за пасовищною технологією з витратами гною 1 – 1,5т/га.

У 2010р. зариблення четвертого ставу проведено крупними однорічками корошових риб з середньою індивідуальною масою 40 – 65г при загальній щільності до 5тис.екз./га, п'ятого ставу – стандартними однорічками корошових риб при загальній щільності 4,5тис.екз/га. За рахунок дуже розріджених щільностей посадки коропа в кінці вегетаційного сезону одержані товарні дволітки середньою масою, відповідно, 450 та 520г. В четвертому ставу одержані крупні дволітки рослиноідних риб масою 230 – 320г, у п'ятому ставу – стандартні. Рибопродуктивність четвертого ставу була на 220кг/га більше, ніж п'ятого.

У 2011р. зариблення вирощувальних ставів другого порядку мало наступні недоліки: у четвертому ставу нестандартні однорічки коропа, загальна щільність посадки зменшена у 1,8 разів; у п'ятому ставу – переуцільнення однорічками строкатого товстолобика у 3,5 рази, відсутність коропа, загальна щільність посадки перевищила 5тис.екз/га. В кінці вегетаційного сезону у четвертому ставу від нестандартних однорічків коропа одержані нестандартні дволітки. Рослиноідні риби в обох ставах досягли стандартних показників по індивідуальній масі. Рибопродуктивність четвертого ставу знизилась на 500кг/га, п'ятого ставу – на 200кг/га у зрівнянні з показниками 2010р.

Таким чином, вважати оптимальною щільністю посадки личинок у вирощувальні стави першого порядку 100тис.екз./га за напівінтенсивною технологією, при мінімальних витратах добрив: гною – 2т/га, аміачної селітри – 100кг/га. Зариблення вирощувальних ставів другого порядку необхідно проводити стандартними однорічками корошових риб при загальній щільності в межах 4,5тис.екз/га за пасовищною технологією та мінімальних витратах органічних добрив не менше 1,5т/га.

Література

1. Гринжевський М.В. Аквакультура України (організаційно – економічні аспекти). – Львів: Вільна Україна, 1998. – 364с.
2. Гринжевський М.В. Інтенсифікація виробництва продукції аквакультури у внутрішніх водоймах України. – К.: Світ, 2000. – 188 с.